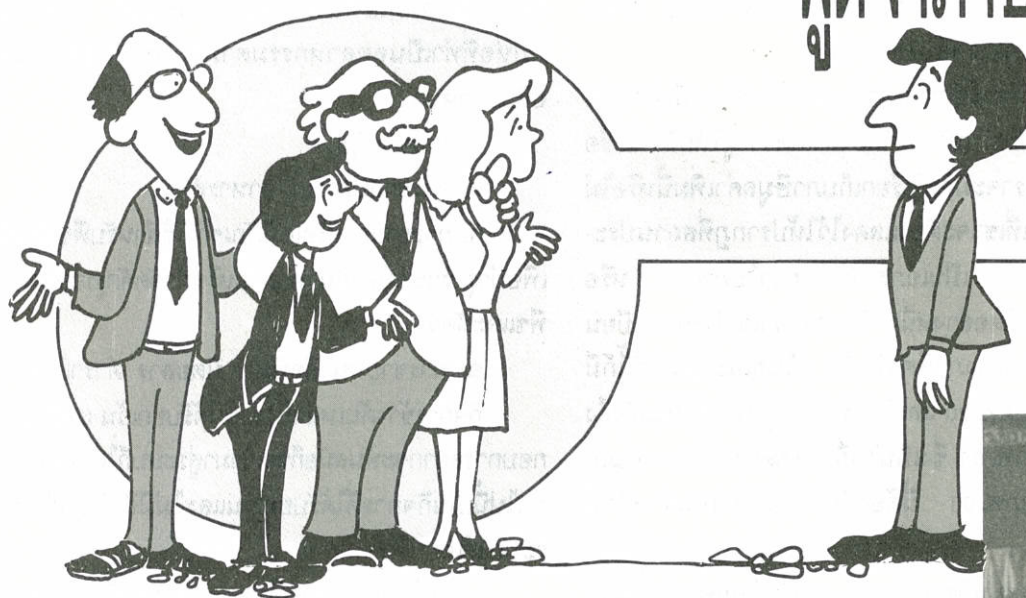

พูดจาภาษาภาษ

* ศรีธญา ไชยสุต

ภาษีเป็นภาษาที่ไม่น่าเข้าใจในความรู้สึกของประชาชนทั่วไป เพราะเป็นเรื่องที่ให้ความรู้สึกยุ่งยากซับซ้อน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจ่ายเงินออกจากกระเป๋า แต่ภาษียกเว้นเรื่องใกล้ตัวที่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเราตลอดเวลา

ในเมื่อเป็นสิ่งที่จะต้องมาวุ่นวายกับชีวิตของเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็ควรที่จะต้องทำความรู้จักกับมันพอสมควร แม้จะไม่ให้แน่นแฟ้น แต่ก็ควรจะรู้ถึงอิทธิพลที่มีมันต่อชีวิตประจำวันของเราบ้าง

ภาษีที่กำลังทันสมัยต่อการกล่าวขวัญถึงขณะนี้คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งนับเป็นเพื่อนใหม่ของเราชาวไทย และเป็นสิ่งที่กล่าวกันว่าน่าประโยชน์มาสู่พวกเราถ้วนทั่วทั้งรัฐและเอกชน พร้อม ๆ กับนำความเดือดร้อนในด้านปฏิบัติแก่ทั้งรัฐและเอกชนด้วย

ภาษีมูลค่าเพิ่มนี้ มีการทับศัพท์เพื่อให้กระชับสั้น เข้าว่า VAT ซึ่งคนไทยจะออกเสียงเรียกว่า วีเอที บ้าง แวท บ้าง ดังนั้นหากท่านเห็นตัว VAT หรือได้ยินคนเรียกชื่อพวกนี้แล้ว ก็จะต้องทราบว่ามีเจาภาษีมูลค่าเพิ่มนี้

ภาษีมูลค่าเพิ่มจะผูกพันร่วมดำเนินชีวิตกับพวกเราเวลาที่เราซื้อข้าวของเครื่องใช้หรือรับบริการ ซึ่งกฎหมายท่านกำหนดให้เราเป็นผู้รับภาระที่จะชำระภาษีตัวนี้ให้แก่รัฐโดยผ่านผู้ขายหรือผู้ให้บริการ กล่าวอีกอย่างก็คือ รัฐเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้บริโภคหรือผู้ซื้อหรือรับบริการโดยให้ผู้ขายหรือผู้ให้บริการเป็นคนรับผิดชอบในการจัดเก็บจากผู้บริโภคหรือผู้ซื้อหรือรับบริการ แล้วนำส่งแก่รัฐ แต่ก็ไม่เสมอไปที่เราจะต้องถูกเก็บภาษี ภาษีประเภทนี้เข้ามามีบทบาทก็ต่อเมื่อผู้ขายหรือให้บริการเป็นผู้มีรายได้สูงถึง

* กรรมการบริหารบริษัท กฎหมาย ศลย์ ไชยสุต จำกัด ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงาน, กรรมการสมาคมบัณฑิตสภาทนายความฯ, อนุกรรมการฝ่ายกฎหมายและสถานภาพสตรีสภาสตรีแห่งชาติ : M.B.A., U.S.C. (U.S.A.)

เกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด นั่นคือ 600,000 บาทขึ้นไป และยังมีข้อยกเว้นสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ มากมายซึ่งเป็นไปได้ที่เรา ๆ ชาวบ้านจะมานั่งท่องนั่งจำให้ครบ เอาแต่เรื่องที่จะต้องเจอจะเจอบ่อย ๆ ก็พอ

วิธีการที่จะต่อกับภาษีมูลค่าเพิ่มก็คือ เมื่อเราสวมบทบาทผู้ซื้อหรือรับบริการก็ต้องสังเกตว่า ผู้ให้บริการหรือผู้ขายของให้เราจะมีสิทธิเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มนี้หรือไม่ จากหลักฐานที่เขาจะต้องแสดงไว้ให้ปรากฏที่สถานประกอบการของเขา เป็นเอกสารที่เรียกว่าใบภพ.22 หรือ ภพ.21 อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงว่าเขาได้จดทะเบียนเข้ามาในระบบของภาษีตัวนี้แล้ว ในขณะที่เริ่มใช้นี้ก็มีปัญหาตรงที่ใบภพ. 20 และใบภพ. 21 รัฐยังออกให้ไม่ทั่วถึงก็ต้องขอใบภพ. 01 ซึ่งเป็นใบยื่นขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและใบภพ. 01 นี้ต้องมีตราประทับของเจ้าหน้าที่เรียบร้อยด้วย

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ใบภพ. 20 หรือใบภพ. 21 นี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ขายจะเก็บภาษีมูลค่าจากเราได้สำหรับสินค้าทุกชนิดในวันนั้น ๆ กฎหมายกำหนดให้สินค้าบางอย่างอย่างไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ข้อยกเว้นสำหรับกิจการที่ไม่ต้องเข้าสู่ระบบ VAT ได้แก่

- ก. การขายพืชผลทางเกษตร ไม่ว่าจะเป็นลำต้นกิ่ง ใบ เปลือก หน่อ ราก เหง้า ดอก หัว ผัก เมล็ด หรือส่วนอื่น ๆ ของพืช วัตถุประสงค์ได้จากพืชที่อยู่ในสภาพสด หรือที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียเป็นการชั่วคราวในระหว่างขนส่ง หรือด้วยการจัดทำหรือปรุงแต่งโดยวิธีการอื่น หรือรักษาสภาพไว้ไม่ให้เสียเพื่อการขายปลีกหรือขายส่งด้วยวิธีการแช่เย็น แช่แข็ง ทำให้แห้ง บด ทำให้เป็นชิ้น รวมทั้งพวกข้าวสารแต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุกระป๋อง ภาชนะหรือหีบห่อที่ทำเป็นอุตสาหกรรมตามลักษณะและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

ข. การขายสัตว์ที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เนื้อ ส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ ไข่ นม วัตถุประสงค์ได้จากสัตว์ที่อยู่ในสภาพสด หรือที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียเป็นการชั่วคราวในระหว่างขนส่ง หรือด้วยการจัดทำหรือปรุงแต่งโดยวิธีการอื่น หรือ

รักษาสภาพไว้ไม่ให้เสียเพื่อการขายปลีกหรือขายส่งด้วยวิธีการแช่เย็น แช่แข็ง ทำให้แห้ง บด ทำให้เป็นชิ้น แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุกระป๋อง ภาชนะหรือหีบห่อที่ทำเป็นอุตสาหกรรมตามลักษณะและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

ค. การขายปุ๋ย

ง. การขายปลาป่น อาหารสัตว์

จ. การขายยาหรือเคมีภัณฑ์ที่ใช้สำหรับพืชหรือสัตว์ เพื่อบำรุงรักษาป้องกัน ทำลายหรือกำจัดศัตรูหรือโรคของพืชและสัตว์

ฉ. การขายหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตำราเรียน

กิจการข้างต้นเหล่านี้แม้จะได้รับการยกเว้น แต่ถ้าผู้ประกอบการอยากจะทันสมัยก็ขอเข้ามาสู่ระบบก็ได้ ส่วนกิจการต่อไปนี้เป็นกิจการที่ได้รับการยกเว้นและไม่มีการขอเข้ามาในระบบได้เลย คือ

- การให้บริการการศึกษาของสถานศึกษาของทางราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา เอกชน หรือโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

- การให้บริการที่เป็นงานทางศิลปะและวัฒนธรรมในสาขา และลักษณะการประกอบกิจการที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมติรัฐมนตรี

- การให้บริการประกอบโรคศิลป์ การสอบบัญชี การว่าความ หรือการประกอบวิชาชีพอิสระอื่นตามที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมติรัฐมนตรี ทั้งนี้ เฉพาะวิชาชีพอิสระที่มีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพอิสระนั้น

- การให้บริการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

- การให้บริการวิจัย หรือการให้บริการทางวิชาการทั้งนี้ในสาขา และลักษณะการประกอบกิจการที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมติรัฐมนตรี

- การให้บริการห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์

- การให้บริการตามสัญญาจ้างแรงงาน

- การให้บริการจัดแข่งขันกีฬาสมัครเล่น

- การให้บริการของนักแสดงสาธารณะ ทั้งนี้เฉพาะบริการในสาขา และลักษณะการประกอบกิจการตามที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

- การให้บริการขนส่งในราชอาณาจักร

- การให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ ซึ่งมีใช่เป็นการขนส่งโดยอากาศยานหรือเรือเดินทะเล

- การให้บริการเช่าสิ่งหรือทรัพย์สิน

- การให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่รวมถึงบริการที่เป็นการพาณิชย์ของราชการส่วนท้องถิ่นหรือเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นกิจการสาธารณูปโภคหรือไม่ก็ตาม

- การขายสินค้าหรือการให้บริการของกระทรวง ทบวงกรม ซึ่งส่งรายรับทั้งสิ้นให้แก่รัฐ โดยไม่หักรายจ่าย

- การขายสินค้าหรือการให้บริการเพื่อประโยชน์แก่การศาสนา หรือการสาธารณกุศลภายในประเทศ ซึ่งไม่นำผลกำไรไปจ่ายในทางอื่น

- การขายสินค้าหรือการให้บริการตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

รวมทั้งการนำเข้าสินค้าดังต่อไปนี้

- สินค้าตาม (ก) ถึง (ฉ) ข้างต้น

- สินค้าจากต่างประเทศที่นำเข้าไปในเขตอุตสาหกรรมส่งออก ทั้งนี้เฉพาะสินค้าที่ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

- สินค้าที่จำแนกประเภทไว้ในภาคว่าด้วยของที่ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

- สินค้าซึ่งนำเข้าและอยู่ในอารักขาของศุลกากรแล้วได้ส่งกลับออกไปต่างประเทศ โดยได้คืนอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

และการส่งออกซึ่งสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการที่จดทะเบียน

ข้อยกเว้นพวกนี้ต้องใช้หลักในการจำเฉพาะส่วนที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราบ่อย ๆ ก็พอ

เขาเก็บเราได้เท่าไรบ้าง

อันนี้จะต้องขึ้นอยู่กับประเภทของการเข้าระบบ ซึ่ง

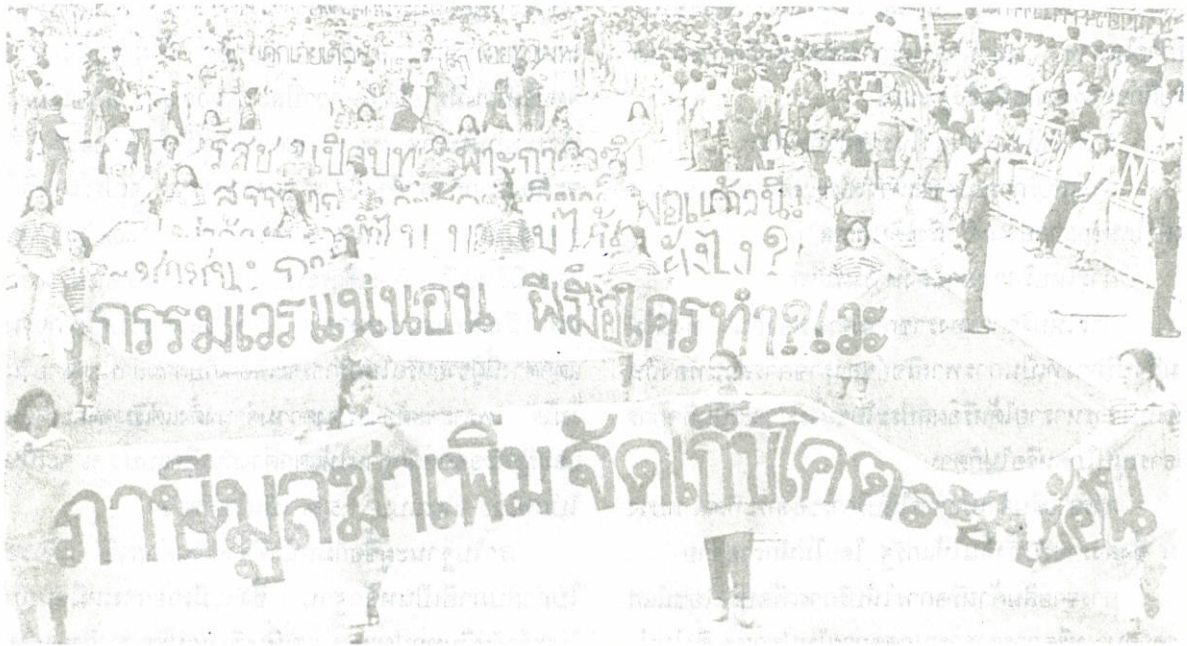
ผู้เข้าระบบคือผู้มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 600,000 บาทขึ้นไป โดยกฎหมายแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ถ้าผู้ประกอบการจดทะเบียนมีรายได้เกินกว่าปีละ 1,200,000 บาทแล้วจะเข้าระบบประเภท 7 % หมายความว่าเมื่อขายของให้เราก็จะต้องบวกค่าภาษีอีก 7 % ของราคาขาย กับประเภทที่มีรายได้ระหว่าง 600,000 บาทขึ้นไปถึง 1,200,000 บาทแล้ว มีสิทธิเลือกที่จะเข้าระบบแบบ 7 % เหมือนประเภทแรก หรือเลือกแบบเหมาจ่าย 1.5 % ของรายรับก็ได้ ความแตกต่างนี้ผู้ขายหรือให้บริการจะเลือกเก็บตามอารมณ์รายวันไม่ได้ เพราะจะต้องแสดงความจำนงตั้งแต่เริ่มจดทะเบียนและรัฐจะออกหลักฐานให้แตกต่างกัน คือแบบ 7 % จะเป็นใบภพ. 20 และแบบ 1.5 % เป็นใบภพ. 21

เราในฐานะผู้ซื้อก็มีหน้าที่จ่ายเงินค่าภาษี แล้วขอใบกำกับภาษีเป็นหลักฐาน ซึ่งจะมีรายการเหมือนกับใบเสร็จรับเงินทุกประการ แต่เพิ่มเติมส่วนที่กล่าวถึงการคิดภาษี 7 % ทั้งโดยการแยกออกหรือใส่ราคารวมภาษีก็ได้ แต่ต้องบรรยายให้ชัดเจน

ผู้ประกอบการในลักษณะให้บริการก็คือ เช่นการเป็นผู้รับจ้างเหมาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การพิมพ์การ์ด พิมพ์หนังสือ การรับจ้างเหมาตกแต่ง ก่อสร้าง หรือออกแบบ

ภาษีอีกตัวหนึ่งซึ่งไม่เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่เกิดขึ้นไล่เลี่ยกันมากก็คือ ภาษีธุรกิจเฉพาะ เช่น กิจการธนาคาร ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของผู้ประกอบการที่จะต้องรับภาระส่วนนี้ไป ไม่มีการผลัดภาระภาษีมาที่ผู้บริโภคอย่างเรา ๆ จึงไม่มีปัญหาให้วิจารณ์กัน

ที่ถกเถียงกันทั่วเมืองเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มนี้ นั่นความจริงแล้วเป็นเรื่องความไม่รู้หรืออ้างว่าไม่รู้ของผู้ประกอบการ ซึ่งกำหนดราคาสินค้าหรือค่าบริการสูงขึ้นโดยอ้างเหตุผลของการกำหนดภาษีตัวนี้ขึ้นมา ในเหตุผลที่ว่าถูกเรียกเก็บภาษีจากผู้ผลิตรายต้น ๆ ลงมา จึงทำให้ต้องแบกภาระสูง ซึ่งไม่ใช่เหตุผลที่ถูกต้อง เพราะภาษีประเภทนี้จะมีผลกระทบไล่ลงมาเป็นทอด ๆ และให้ผู้รับภาระที่จ่ายเงินภาษีไปแล้วและเก็บค่าภาษีจากผู้ซื้อหรือรับบริการจากเขาทอดต่อไปนั้น นำเงินมาหักกลับกัน แล้วนำส่งเฉพาะ

ส่วนต่าง

หมายความว่าเมื่อเขาจ่ายภาษีไปให้กับผู้ขายหรือบริการเขาแล้ว เขามาเรียกเก็บภาษีจากเราผู้ซื้อได้เท่าไรก็นำเงินที่เก็บได้จากเรามาใช้เงินส่วนที่เขาได้จ่ายไปแล้วนั้นเสียก่อนเหลือเท่าใดก็ค่อยนำไปส่งแก่สรรพากร และถ้าไม่มีเหลือ หรือว่าเขาได้จ่ายเกินไป เขาก็สามารถที่จะขอคืนส่วนที่ได้จ่ายเกินไปแล้วได้

การนำส่งเงินภาษีก็จะต้องมีเอกสารกรอกข้อความยื่นโดยทำทุก ๆ เดือน พอสิ้นเดือนหนึ่ง ก็รวมยอดที่จ่ายไปกับยอดที่รับมา แล้วนำมาหักกลับกัน นำส่งภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป ถ้าเราเป็นชาวบ้านทำงานกินเงินเดือนทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่พ่อค้าแม่ขาย ก็ไม่ต้องเดือดร้อนทำเอกสารพวกนี้หรือถ้าเราเป็นนักธุรกิจขนาดย่อม มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ก็ไม่ต้องเข้าสู่ระบบ ซึ่งอาจมองแล้วเป็นสิ่งที่ดีคือไม่ต้องยุ่งต้องเกี่ยว แต่แท้จริงแล้ว การไม่เข้าไปในระบบไม่ได้หมายความว่าไม่ต้องยุ่งเกี่ยวกับ VAT เพราะไม่ว่าจะอย่างไร เราจะต้องไปเกี่ยวพันกับพวกที่อยู่ในระบบไม่มากก็น้อย จึงย่อมต้องถูกเก็บภาษีส่วนนี้ไป การไม่เข้าระบบหมายความว่าเราไม่มีสิทธิ์ที่จะไปเก็บภาษีตัวนี้จาก

ใครเขาเท่ากับรับภาระอย่างเดียว จึงเป็นเรื่องไม่น่ายินดีนัก

อย่างไรก็ตาม หากเงินรายได้ของเราถึงเกณฑ์ จะเข้าสู่ระบบได้ก็จะต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ประกอบการหรือผู้นำเข้า นอกจากนี้การที่จะนำภาษีมาหักกลับกันได้ก็เฉพาะกรณีที่ภาษีที่ได้จ่ายไป กับที่เรียกเก็บนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประกอบการที่เกี่ยวข้องอย่างเดียวกันเท่านั้น ภาษีมูลค่าเพิ่มในช่วงนี้เป็นระยะเริ่มต้นที่ไม่รู้เรารู้เขากันมากนัก แม้แต่ผู้หลักผู้ใหญ่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ยังเห็นปัญหาได้ไม่หมด จึงยังอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงในภาคปฏิบัติไปได้เรื่อย ๆ เพื่อความเหมาะสม จึงสำคัญมากที่เราจะต้องคอยสลับฟังความเคลื่อนไหวในเรื่องภาษีตัวนี้ให้สม่ำเสมอ

ถึงแม้จะมีกรวิพากษ์วิจารณ์กันมากมายในทางลบเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อนใหม่รายนี้ แต่ก็อย่าลืมภาษีที่ดีที่ว่า หากเราต้องการเพื่อนที่ดีก็จงทำตัวเป็นเพื่อนที่ดีต่อเขาเสียก่อน เราควรจะต้องมองเพื่อนใหม่ของเราในทางที่ดีบ้าง เมื่อไม่สามารถปฏิเสธการคบหาได้ ก็จงคบไว้ในฐานะมิตรดีกว่าการเสียเวลามาสร้างอคติกับมัน แล้วชีวิตประจำวันของเราจะมีมูลค่าเพิ่มไปพร้อม ๆ เพื่อนใหม่รายนี้ของเรา.